

NOTAT

Miljø- og
Fødevarerministeriet
Miljøstyrelsen

Vandplanlægning
Ref. MK
SVANA-001-16223
Den 3. marts 2017

Notat om effekterne af forbedret spildevandsrensning og spildevandsudledning via dræn

---

Spildevandspåvirkning af vandløb

Udledninger fra spredt bebyggelse, hvor der kun sker simpel mekanisk rensning i en bundfældningstank, har et forholdsvis højt indhold af let omsætteligt organisk iltforbrugende stof (BI5). Udledning af BI5 fra en bundfældningstank ligger i størrelsesorden 300 mg/l. Indhold af let omsætteligt organisk stof påvirker vandkvalitet i vandløb. I de tidligere retningslinjer for recipientkvalitetsplaner var det vejledende krav til indhold af organisk stof i vandløb maksimalt 3 mg/l for at kunne opfylde målsætningerne for vandløb. Nyere undersøgelser fra Aarhus Universitet har imidlertid vist, at indhold af BI5 maksimalt må være ca. 1,5 mg/l i vandløb for at kunne opfylde mål om god økologisk tilstand. I vandløb, særligt med ringe vandføring, kan udledning fra enkelte eller ganske få ejendomme dermed medføre, at målsætningen for vandløb ikke kan opfyldes.

NOVANA overvågningen har vist, at tilstanden i de danske vandløb er blevet meget betydeligt forbedret siden 1990. Der anføres i NOVANA 2015 rapporten: "Der er en meget klar positiv udvikling i tilstanden i de vandløb, som indgår i denne del af NOVANA programmet, hvor andelen af stationer med faunaklasse ≥ 5 (god tilstand) er steget fra ca. 20 % til i dag godt 60 %. Udviklingen synes dog at være stagneret de seneste 4-5 år, så andelen af stationer med faunaklasse ≥ 5 de senere år er omkring 60 %"..... "Udviklingen skyldes primært en bedre spildevandsrensning".

Der er desuden påvist en klar sammenhæng mellem faldende indhold af organisk stof i vandløb og en stigning i antallet af vandløb med faunaklasse i god tilstand. Spildevandsindsats kan kun påbydes i oplande til vandløb, der ikke opfylder målsætningen i vandområdeplanen.

Spildevandsudledninger til dræn og Miljøstyrelsens fortolkning af reglerne i spildevandsbekendtgørelsens § 35, stk.1.

Udledninger fra den spredte bebyggelse sker til flere forskellige recipienter, åbne eller rørlagte vandløb, lokal vejafvanding, grøfter og drænledninger. For de helt enkeltliggende ejendomme i det åbne land afledes ofte til markdræn. Markdræn findes typisk i områder, hvor dræning – pga. af høj vandstand en del af året - er nødvendig for at kunne dyrke jorden, dvs. ofte jordtyper med et vist lerindhold. Der er typisk drænafstrømning i drænledninger, når grundvandspejl står over bunden af drænen. I sommerperioden er der derfor ofte kun begrænset vandføring i dræn. Udsivningen af spildevand fra drænledning afhænger af jordtype, transportvej og grundvandsstand.

Det er derfor muligt, at der i sommerperioden ikke er vandføring i dræn. Udledes der spildevand fra en bundfældningstank i et drænopland, hvor der er lang transportvej til vandløb, kan spildevandsmængden være så lille, at den udsiver fra dræn under vejs til vandløb og ikke/eller kun i

begrænset omfang løber ud i vandløb i sommerperioden. I denne periode vil spildevandet sedimentere i drænrør og udsive fra dræn. Når grundvand i efterår/vinterperioden stiger, vil der ske afstrømning i dræn, og det sedimenterede organiske stof kan genopskylles. I denne periode udledes til vandløb dels det genopløste sedimenterede organiske stof og dels det husspildevand, der udledes til drænledningen.

Ofte vil man have flere ejendomme på samme drænsystem, og det er det samlede bidrag fra disse, der påvirker vandløb nedstrøms udledningspunkt for dræn. Det vil derfor ofte være meget vanskeligt (umuligt) at måle bidrag fra den enkelte ejendom, og det vil kræve, at der måles over en længere tidshorisont for at få en repræsentativ fordeling af afstrømningen i dræn. En udfordring er desuden, at der for enkeltejendomme ved målinger i dræn på relativt små vandmængder – dog med høje koncentrationer af organisk stof - vil være en betydelig usikkerhed.

Kommunerne skal ved meddelelse af påbud om forbedret spildevandsrensning til ejendomme i spredt bebyggelse sikre, at følgende forudsætninger er opfyldt:

- 1) Ejendommens afløbsforhold og udledning skal være fastlagt.
- 2) Ejendommens udledning skal bidrage til forurening af det omhandlede nedstrøms liggende vandområde.
- 3) Der skal være dokumentation for, at det omhandlede nedstrøms liggende vandområde er forurenede af spildevand i et omfang, der gør, at det miljømål for vandområdet, der er fastsat i bekendtgørelse om miljømål udstedt i medfør af lov om vandplanlægning, ikke er opfyldt.

MST fortolker generelt reglerne i spildevandsbekendtgørelsens § 35, stk. 1 sådan, at der som udgangspunkt ikke er en nedre bagatelgrænse for en udlednings påvirkning af det omhandlede vandområde, men at indgrebet (påbuddet) skal være en forholdsmæssig passende reaktion på den faktiske forurening, jf. proportionalitetsprincippet. I den forbindelse anses det for afgørende, at forureningen er dokumenteret ved en bedømmelse af miljøkvaliteten og vurdering i relation til den aktuelle målsætning. Det er den enkelte kommune, der foretager afvejningen heraf på grundlag af den konkrete sag.

Der henvises til landsretsdommen fra 18. maj 1995 (stadfæstelse af byretsdom), hvorefter modtageren af et påbud ikke kan stille krav om, at ejendommens bidrag til forurening er dokumenteret gennem konkrete målinger eller analyser. Derudover fremgår det af Højesterets dom fra 28. maj 2002, at forudsætningen for at udstede påbud er, at anlæggets afløbsforhold er oplyst, at der er fastsat en målsætning for recipientens vandkvalitet, som ikke opfyldt, og at det kan lægges til grund, at spildevandet fra anlægget bidrager til forureningen til recipienten.

I dommen fremgår bl.a., at det lægges til grund, at sagsøgerne (grundejerne) bidrager til forurening, da de ikke har godtgjort, at udledningen fra det enkelte spildevandsanlæg ikke bidrager til den pågældende forurening. Endvidere er det i dommen lagt til grund, at de foranstaltninger, der kræves til opfyldelse af påbuddene i sagen, ikke er af ekstraordinær karakter, hvorfor de ikke står i misforhold til den forventede rensning af spildevandet fra den enkelte ejendom som led i en samlet løsning af forureningsproblemet.

Den endelige stillingtagen til konkrete sager om kommuneres udstedelse af påbud til enkeltpersoner hører under domstolene.